

Personskadekommittén Cirkulär 2/2023

2023-08-16

Schabloniserade inkomstunderlag

“Ersättning för inkomstförlust motsvarar skillnaden mellan den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppbära, om han icke hade skadats, och den inkomst som han trots skadan har eller borde ha uppnått...” (Skadeståndsl 5 kap 1 § st 2).

För den skadade som har fast anställning när olyckan inträffar eller där en yrkesinriktad utbildning pågår är det oftast inga större svårigheter att bedöma inkomsten som oskadad. Däremot uppstår bedömningssvårigheter när den skadade är barn eller ungdom, eftersom man i de flesta fall ännu inte uppnått den ålder där man gjort tydliga vägval för sitt framtida yrkesliv. Ju yngre personen är vid skadetillfället desto svårare att avgöra vilka arbets- och inkomstförhållanden som ska ligga till grund för beräkningen av inkomsten som oskadad.

De schabloniserade inkomstunderlagen kan användas för barn och ungdomar som inte blir helt arbetsförmögna men som fått en skada som påverkar yrkesvalet. De schabloniserade inkomstunderlagen kan även användas i andra fall där inkomstunderlag inte kan fastställas på annat sätt, t.ex. då barnet skadats i senare ålder då viss utbildningsinriktning kan skönjas men ingen klar yrkesinriktning finns. De schabloniserade inkomstunderlagen ska endast användas i de fall en individuell bedömning inte är möjlig att göra.

För barn och ungdomar som skadats allvarligt och blir helt arbetsförmögna används i stället cirkuläret 1/2023 *Barnschablon*.

De schabloniserade inkomstunderlagen baseras på statistik från Statistiska Centralbyrån. Uppgifterna utgör medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen på arbetsmarknaden.

Inkomstförlusterna beräknas genom en s.k. trappstegsmodell med intervallerna:

- 19-24 år
- 25-29 år
- 30-34 år
- 35-39 år
- 40-44 år
- 45-66 år

Skattningar av medianen av månadslön samt antalsuppgifter efter åldersgrupp och utbildningsnivå på hela arbetsmarknaden, år 2022¹

Uppdaterad tabell 2022 års löneuppgifter

Åldersgrupp	Utbildningsnivå	2022	
		Antal	Månadslön Median
19-24	Ej eftergymnasial utbildning	327 300	26 600
	Eftergymnasial utbildning	82 900	28 700
	Totalt	410 200	26 900
25-29	Ej eftergymnasial utbildning	230 700	29 500
	Eftergymnasial utbildning	222 700	33 700
	Totalt	453 400	31 300
30-34	Ej eftergymnasial utbildning	251 100	30 500
	Eftergymnasial utbildning	299 200	37 000
	Totalt	550 300	33 900
35-39	Ej eftergymnasial utbildning	219 100	31 400
	Eftergymnasial utbildning	284 300	39 400
	Totalt	503 300*	35 500
40-44	Ej eftergymnasial utbildning	210 900	32 100
	Eftergymnasial utbildning	275 400	41 300
	Totalt	486 300	36 700
45-66	Ej eftergymnasial utbildning	1 046 800	32 900
	Eftergymnasial utbildning	883 800	43 300
	Totalt	1 930 700*	36 800

* Att "Totalt" här inte är summan av antalet för "Ej eftergymnasial utbildning" och "Eftergymnasial utbildning" beror på avrundningar.

Utbildningsnivån "totalt" inkluderar både de som endast har gymnasial utbildning och de som har eftergymnasial utbildning.

Beräkning av inkomstförlust

En bedömning får göras i det enskilda fallet för att bestämma vilken av följande tre schabloniserade inkomstunderlag som bör användas.

- "Ej eftergymnasial utbildning"
- "Eftergymnasial utbildning"
- "Totalt"

Om ersättning bestäms utifrån "totalt" eller "ej eftergymnasial utbildning" lämnas ersättning för inkomstförlust efter faktisk eller tänkt avslutad gymnasieutbildning.

¹ Statistikuppgifter inhämtade från Statistiska Centralbyrån. Beskrivning av statistiken bifogas varje beställning av löneuppgifter från Statistiska Centralbyrån; KVALITETSDEKLARATION
Lönestrukturstatistik, hela ekonomin 2022, AM0110

Om ersättningen bestäms utifrån "eftergymnasial utbildning" lämnas ersättning för inkomstförlust fr.o.m. den 1 juli det år den skadade fyller 22 år utifrån en treårig eftergymnasial studietid.

Inkomstunderlag för respektive åldersintervall

Inkomstunderlag beräknade utifrån 2022 års statistikuppgifter.

"Ej eftergymnasial utbildning"

19–24 år: 26 600 kr x 12,2 = 324 520 kr

25–29 år: 29 500 kr x 12,2 = 359 900 kr

30–34 år: 30 500 kr x 12,2 = 372 100 kr

35–39 år: 31 400 kr x 12,2 = 383 080 kr

40–44 år: 32 100 kr x 12,2 = 391 620 kr

45–66 år: 32 900 kr x 12,2 = 401 380 kr

"Eftergymnasial utbildning"

19–24 år: 28 700 kr x 12,2 = 350 140 kr

25–29 år: 33 700 kr x 12,2 = 411 140 kr

30–34 år: 37 000 kr x 12,2 = 451 400 kr

35–39 år: 39 400 kr x 12,2 = 480 680 kr

40–44 år: 41 300 kr x 12,2 = 503 860 kr

45–66 år: 43 300 kr x 12,2 = 528 260 kr

"Totalt"

19–24 år: 26 900 kr x 12,2 = 328 180 kr

25–29 år: 31 300 kr x 12,2 = 381 860 kr

30–34 år: 33 900 kr x 12,2 = 413 580 kr

35–39 år: 35 500 kr x 12,2 = 433 100 kr

40–44 år: 36 700 kr x 12,2 = 447 740 kr

45–66 år: 36 800 kr x 12,2 = 448 960 kr

Inkomstförluster för förfluten tid

För förfluten tid görs beräkningen av inkomstförlusterna år för år. På Svensk Försäkrings hemsida finns statistik för barnschablonen upp till 30 års ålder fr.o.m. 2006 och framåt i arkivet. Från de schabloniserade inkomstunderlagen avräknas den skadades faktiska inkomster som inhämtas från Skatteverket på sedvanligt sätt för varje år.

Inkomstförluster för framtiden

För framtiden görs beräkningen av inkomstförlusterna utifrån inkomstunderlagen för respektive åldersintervall och inkomstförlusterna bestäms som livräntor inom de framtida åldersintervallen. Avräkning görs med den skadades senast kända faktiska inkomster i varje åldersintervall. Förlusten för respektive åldersintervall värdesätts årligen enligt reglerna om värdesättning av skadeståndslivräntor.

Om aktuell statistik saknas för fastställelseåret kan sista året räknas upp i enlighet med PSKs cirkulär Schabloniserad uppräkningsmodell av inkomstunderlag, *cirkulär 5/2022*.

Pensionsförlust

Pensionsförlusten beräknas på sedvanligt sätt enligt Trafikskadenämndens beräkningsmodeller.

Övergångsbestämmelser

För de ärenden där bolagen börjat använda den tidigare barnschablonen men inte slutreglerat ärendena i fråga om inkomstförlust bör den nya barnschablonen alternativt de schabloniserade inkomstunderlagen tillämpas vid den fortsatta prövningen i nämnden. Det bör alltså vara prövningstillfället som styr när den nya barnschablonen ska tillämpas. Perioder för förfluten tid som är prövade i nämnden utifrån den tidigare barnschablonen kvarstår. Den nya barnschablonen gäller för framtiden och den fortsatta prövningen i nämnden.